

Επικαιρότητα εν συντομία...

Επικαιρότητα εν συντομία...

Μερικές από τις
σημαντικότερες
τροποποιήσεις που
επέφερε ο ν.
5090/2024
(Ελλάδα)

Με το νόμο 5090/2024 επήλθαν ουσιώδεις αλλαγές στην δομή του Ποινικού Κώδικα, αλλά και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι να επιτευχθεί η επιτάχυνση και η αναβάθμιση της ποινικής δίκης, καθώς και η βελτίωση και ο εξορθολογισμός του νομικού πλαισίου των αξιόποινων πράξεων του ΠΚ, με την ενίσχυση της εγκληματοπροληπτικής λειτουργίας των ποινών μέσω των αρχών της γενικής και ειδικής πρόληψης. Παράλληλα, ο νομοθέτης με τον παραπάνω νόμο στοχεύει και στην αντιμετώπιση της διαφθοράς, σε εναρμόνιση και με τις συστάσεις του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Ειδικότερα, με το ν.5090/2024 επήλθαν, κυρίως, οι παρακάτω αλλαγές στον Ποινικό Κώδικα και στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας:

Αρχικά, ο Ποινικός Κώδικας διαμορφώθηκε ως εξής:

- Στο άρθρο 47 του νέου ΠΚ προστέθηκε μία ακόμη προϋπόθεση για την στοιχειοθέτηση της αντικειμενικής υποστάσεως της έννοιας της άμεσης συνέργειας (ο άμεσος αυτουργός πρέπει να παρέχει με πρόθεση άμεση συνδρομή στον δράστη κατά τη διάρκεια αυτής της πράξης και στην εκτέλεση της κύριας πράξης).
- Αυξάνεται το ανώτατο όριο της πρόσκαιρης κάθειρξης στα είκοσι έτη (άρθρο 52 παρ.2 ΠΚ).
- Επαναφορά της ελαφρυντικής περίπτωσης ότι ο υπαίτιος έζησε ως τον χρόνο της άδικης πράξης έντιμη ατομική, οικογενειακή, επαγγελματική και γενικά κοινωνική ζωή αντί της έννοιας της σύννομης ζωής (άρθρο 84 παρ.2 ΠΚ).
- Αύξηση του ανώτατου ορίου κάθειρξης επί συρροής κακουργημάτων στα εικοσιπέντε έτη από τα είκοσι και αντίστοιχη αύξηση επί συρροής πλημμελημάτων στα δέκα έτη από τα οχτώ (άρθρο 94 παρ.1 ΠΚ)
- Αυστηροποίηση των προϋποθέσεων αναστολής εκτέλεσης της ποινής. Πλέον, ο θεσμός της αναστολής της εκτέλεσης της ποινής εισάγεται ως εξαιρετικός θεσμός και όχι ως ο συνήθης κανόνας. Το καθεστώς της αναστολής της εκτέλεσης της ποινής διαμορφώνεται ως εξής: α) Αναστολή εκτέλεσης της ποινής που δεν υπερβαίνει το ένα έτος, σε αυτή την περίπτωση το Δικαστήριο μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση της ποινής, εφόσον συντρέχουν τα ανωτέρω: καταδίκη σε στερητική της ελευθερίας ποινή που δεν ξεπερνά το ένα έτος και δεν υφίσταται καταδίκη στο παρελθόν αμετάκλητα, με μία ή περισσότερες δικαστικές αποφάσεις, σε στερητική της ελευθερίας ποινή που δεν υπερβαίνει το ένα έτος και τέλος, πρέπει να υπάρχει αιτιολογημένη κρίση ότι η εκτέλεση της ποινής δεν είναι αναγκαία για να αποτρέψει τον κατάδικο από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων. β) Αναστολή εκτέλεσης της ποινής που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη. Σε αυτήν την περίπτωση, εφόσον, συντρέχουν οι προϋποθέσεις είτε του άρθρου 80Α ΠΚ είτε του άρθρου 104Α ΠΚ και με βάση το συνολικό ύψος της επιβληθείσας ποινής, η στερητική της ελευθερίας ποινή μετατρέπεται, είτε ως χρηματική ποινή, είτε ως παροχή κοινωφελούς εργασίας. Παρόλα αυτά, μπορεί να εκτελεστεί η ποινή, όχι μόνο, επειδή δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των παραπάνω άρθρων, αλλά επειδή το Δικαστήριο έκρινε ότι η μετατροπή δεν είναι πρόσφορη για να αποτρέψει τον καταδικασθέντα από την τέλεση άλλων αξιόποινων πρά-

Επικαιρότητα εν συντομία...

ξων. γ) Αναστολή εκτέλεσης της ποινής που υπερβαίνει τα τρία έτη. Αν η ποινή υπερβαίνει το χρονικό διάστημα των τριών ετών διατάσσεται από το Δικαστήριο η πραγματική έκτιση της ποινής σε σωφρονιστικό κατάστημα (99 ΠΚ).

- Εισάγεται νέα ρύθμιση για την απόλυση υπό όρο, σύμφωνα με την οποία αυστηροποιούνται οι προϋποθέσεις χορήγησης της απόλυσης υπό όρους, διότι πλέον δεν εξαρτάται μόνο από την διαγωγή του καταδικασθέντος κατά την έκτιση της ποινής, αλλά και από τον κίνδυνο επανάληψης της τέλεσης της εγκληματικής πράξης, σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά του εγκλήματος και τις ατομικές και κοινωνικές περιστάσεις που διέπουν τον ίδιο τον καταδικασθέντα (106 παρ.1 ΠΚ).
- Μεταβολή του αυστηρού νομοθετικού καθεστώτος που εφαρμόζοταν σχετικά με τα εγκλήματα του άρθρου 187 ΠΚ με την εξής τροποποίηση: σύμφωνα με την οποία υπάρχει η δυνατότητα να δοθεί ανασταλτικό αποτέλεσμα επί της εφέσεως για το αδίκημα της πλημμεληματικής συμμορίας και τα συναφή κακουργήματα ή πλημμελήματα τα οποία επισύρουν πρόσκαιρες της στερητικής ελευθερίας ποινές (187 παρ.6 ΠΚ).
- Στα αδικήματα της δωροληψίας (άρθρο 235 ΠΚ) και της δωροδοκίας (236 ΠΚ), η τέλεση αυτών των πράξεων αποδεσμεύεται από την αξία του ωφελήματος που θα αποκομίσει ο δράστης.
- Αύξηση της ποινής για το αδίκημα του εμπρησμού (άρθρο 264 παρ.1 ΠΚ).
- Πρόβλεψη ποινής για την πρόκληση πυρκαγιάς από αμέλεια, εφόσον προκύπτει κίνδυνος για άνθρωπο ή ξένα πράγματα (άρθρο 264 παρ.2 ΠΚ).
- Ποινικοποίηση του εγκλήματος του εμπρησμού στα δάση (265 ΠΚ) και προβλέπονται ποινικές κυρώσεις στις περιπτώσεις μη λήψης προληπτικών μέτρων (όταν ανάβεται ή διατηρείται φωτιά για οποιοδήποτε σκοπό) και για τις προπαρασκευαστικές πράξεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα για την τέλεση του αδικήματος του εμπρησμού σε δάση. Επίσης, για καταδίκες των εγκλημάτων που αναφέρει το εν λόγω άρθρο δεν προβλέπεται αναστολή ή μετατροπή της ποινής με κανέναν τρόπο.
- Δήμευση της περιουσίας του δράστη στην περίπτωση της αξιόποινης πράξης του εμπρησμού σε δάση (265Α ΠΚ).
- Συμπερίληψη της περίπτωσης του ερυθρού σηματοδότη στις περιπτώσεις της επικίνδυνης οδήγησης (άρθρο 290Α ΠΚ).
- Αύξηση του κατώτατου ορίου ποινής στην ανθρωποκτονία από αμέλεια (άρθρο 302 ΠΚ) και πρόβλεψη προσωπικού λόγου απαλλαγής της ποινής αν ο δράστης της πράξης θεωρείται οικείος του θύματος και λόγω της ψυχικής οδύνης που έχει υποστεί, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν απαιτείται η επιβολή ποινής στερητικής της ελευθερίας.
- Εξάλειψη αντινομιών που είχαν δημιουργηθεί μεταξύ του Ποινικού Κώδικα και Ειδικών Ποινικών Νόμων και διαμορφώσει σχέσης γενικού και ειδικού μεταξύ τους (άρθρο 312 ΠΚ).
- Κατάργηση του άρθρου 362 ΠΚ για την απλή δυσφήμιση.
- Πρόβλεψη και χρηματικής ποινής για το αδίκημα της κλοπής (άρθρο 372 ΠΚ). Ως προς τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ισχύουν τα εξής:
- Κατάργηση του Πενταμελούς Εφετείου και αύξηση της καθ' ύλην αρμοδιότητας του Τριμελούς Εφετείου, διότι αναλαμβάνει την εκδίκαση εφέσεων κατά αποφάσεων του Τριμελούς Εφετείου και κατά αποφάσεων του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου. Επίσης, εκδικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του Μονομελούς Εφετείου και λειτουργεί και ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο για ορισμένα κακουργήματα (άρθρο 7 ΚΠΔ).

Επικαιρότητα εν συντομία...

- Για το παραδεικτό της αίτησης εξαίρεσης προβλέπεται η καταβολή παράβολου των εκατό ευρώ, το οποίο επιστρέφεται αν αυτή γίνει δεκτή. Εξαιρούνται, από την υποχρέωση καταβολής του, όσοι είναι δικαιούχοι νομικής βοήθειας κατά άρθρο 1 του ν.3226/2004 (άρθρο 17 παρ.5 ΚΠΔ).
- Το Μονομελές Εφετείο είναι καθ' ύλην αρμόδιο για την ειδικίαση των πλημμελημάτων των δικαστών πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης και εισαγγελέων, συμπεριλαμβανομένων των παρέδρων, των ειρηνοδικών, ειδικών πταισματοδικών, των μελών του Συμβουλίου της Επικρατείας, των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του, των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του, του γενικού επιτρόπου, επιτρόπων και αντεπιτρόπων που υπηρετούν σε αυτό, του γενικού επιτρόπου, επιτρόπων και αντεπιτρόπων επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, των δικηγόρων και των μελών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, καθώς και των πλημμελημάτων που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους οι δήμαρχοι και οι περιφερειάρχες (άρθρο 110 περ.δ ΚΠΔ).
- Το Τριμελές Εφετείο όταν ειδικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του Τριμελούς Εφετείου συγκροτείται από αρχαιότερους δικαστές από αυτούς που εξέδωσαν την απόφαση σε πρώτο βαθμό (άρθρο 111 περ.8 ΚΠΔ)
- Καθιερώνεται γενική αρμοδιότητα του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου για τα πλημμελήματα, εκτός από τις περιπτώσεις που ρητά εξαιρούνται από το άρθρο 115 ΚΠΔ.
- Καθιερώνεται κατ' εξαίρεση η διεξαγωγή της αποδεικτικής διαδικασίας με τεχνολογικά μέσα (άρθρο 238Α ΚΠΔ).
- Προβλέπεται ότι ως περιοριστικός όρος μπορεί να επιβάλλεται και η ηλεκτρονική επιτήρηση του κατηγορούμενου με την χρήση τεχνολογίας εντοπισμού θέσης και κίνησης (άρθρο 283 παρ.1 ΚΠΔ).
- Ενίσχυση του θεσμού της ποινικής διαπραγμάτευσης και δίδεται η δυνατότητα κίνησης της διαδικασίας με πρωτοβουλία του εισαγγελέα (άρθρο 303 ΚΔΠ)
- Διεύρυνση και επέκταση της εμβέλειας του ρυθμιστικού πεδίου της περάτωσης της κύριας ανάκρισης με την απευθείας κλήση του κατηγορούμενου και την παραπομπή του στο αρμόδιο Δικαστήριο (εξαιρετική διαδικασία παραπομπής, 309 ΚΠΔ).
- Διορισμός συνήγορου στον κατηγορούμενο υποχρεωτικά, αν αυτός έχει τελέσει πλημμέλημα της καθ' ύλην αρμοδιότητας του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου, εφόσον δεν έχει διορίσει ο ίδιος συνήγορο (340 παρ.1 ΚΠΔ).
- Με το νέο άρθρο 343 παρ.2 του ΚΠΔ το δικαστήριο αν προβεί σε θεμιτή μεταβολή της κατηγορίας δεν υποχρεούται, πλέον, να ενημερώνει τον κατηγορούμενο για την συγκεκριμένη μεταβολή.
- Απαγόρευση δεύτερης αναβολής για την ίδια υπόθεση, εκτός αν συντρέχει λόγος ανωτέρας βίας (349 παρ.2 ΚΠΔ).
- Το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο αποφασίζει για την κατηγορία και για ζητήματα που αφορούν την ποινή (άρθρο 404 ΚΠΔ).

Συνοψίζοντας, λοιπόν, προκλήθηκαν ριζικές αλλαγές με το ν.5090/2024 στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης. Ορισμένες, από αυτές έχουν επικριθεί έντονα για την νομική τους υπόσταση και αποτελεσματικότητα. Παρόλα αυτά, θα κριθεί σε βάθος χρόνου, αν ο νέος νόμος κατάφερε να συμβάλλει στην αντιμετώπιση των χρόνιων παθολογιών της ποινικής διαδικασίας και αν μέσω αυτού αναβαθμίζεται συνολικά ο ποινικός κλάδος.

Ψαρά Κατερίνα-Χριστίνα.

Επικαιρότητα εν συντομία...

Η πρόσφατη δικαστική απόφαση της 12/04/24 σχετικά με τη μεταφορά της έδρας της Streamcore Ltd από την Κύπρο στη Ρωσία αποτελεί σημαντικό προηγούμενο για τη νομιμότητα των εταιρικών μετακινήσεων και την αρμοδιότητα των δικαστηρίων. Οι εταιρείες Abraxas Marketing Limited και Bertolucci International Limited, μέτοχοι της Streamcore Ltd, άσκησαν αγωγή κατά της International Limited Liability Company Streamcore (ILLC), RvK INVEST LIMITED, του Έφορου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού, κατηγορώντας την Streamcore Ltd για παράνομη μεταφορά της έδρας της στη Ρωσία και απαιτώντας την ακύρωσή της.

Κατά τη διάρκεια της δίκης, συζητήθηκαν η νομιμότητα της μεταφοράς της έδρας στη Ρωσία, η εγκυρότητα των ψηφισμάτων των μετόχων και οι εκτελεστικές διοικητικές πράξεις που σχετίζονται με αυτήν. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η μεταφορά της έδρας της Streamcore Ltd στη Ρωσία ήταν νόμιμη και ότι η απόφαση του Έφορου Εταιρειών εμπίπτει στο πλαίσιο του δημόσιου δικαίου. Επιβεβαιώθηκε η αποκλειστική δικαιοδοσία του Διοικητικού Δικαστηρίου σε θέματα που αφορούν διοικητικές πράξεις.

Η υπόθεση Streamcore Ltd εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο δικαστικών αποφάσεων για τη διάκριση μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου, όπως στις υποθέσεις Tamasos Tobacco Supply Ltd και Fresno Capital Corp. Στην πρώτη, η απόρριψη αιτήματος για εγγραφή ομόρρυθμης εταιρείας κρίθηκε ως πράξη ιδιωτικού δικαίου, εξυπηρετώντας τα ιδιωτικά συμφέροντα των εταιρειών. Αντίθετα, στη δεύτερη, η άρνηση του Έφορου Εταιρειών να αποδεχθεί την αίτηση για εγγραφή εταιρείας θεωρήθηκε πράξη δημοσίου δικαίου, υπόκειται δηλαδή σε έλεγχο από το Διοικητικό Δικαστήριο.

Αυτές οι αποφάσεις αναδεικνύουν τη σημασία της διάκρισης μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου στη νομική πρακτική της Κύπρου, επηρεάζοντας τη νομιμότητα των αποφάσεων του Έφορου Εταιρειών και αποτελούν τη βάση της παρούσας υπόθεσης.

Η απόφαση αυτή έχει σημαντικές επιπτώσεις για τη νομιμότητα των εταιρικών μετακινήσεων, ενισχύοντας την ανάγκη για διαφάνεια στις διοικητικές πράξεις και την σωστή δικαστική αξιολόγησή τους. Αυτό είναι ένα σημαντικό βήμα προς την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού νομικού πλαισίου που προασπίζει τα συμφέροντα της κοινωνίας και προάγει την ασφάλεια δικαίου.

Συνεπώς, η αγωγή απορρίφθηκε με τα έξοδα να επιβαρύνουν τους ενάγοντες.

Μαρουγάκη Μελπομένη.

Η υπόθεση που απασχόλησε πρόσφατα τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας (ΓεΣΥ) αφορά καταγγελία για παράνομη πρόσβαση σε λογαριασμό δικαιούχου από ιατρό. Συγκεκριμένα, η καταγγέλλουσα διαπίστωσε ότι η ιατρός είχε πρόσβαση στα προσωπικά της δεδομένα χωρίς την ύπαρξη παραπεμπτικού ή άδειας, παραβιάζοντας τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679.

Μετά την υποβολή της καταγγελίας, ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας προχώρησε σε διεξοδική έρευνα σε συνεργασία με το Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για εξακρίβωση στοιχείων. Η διαδικασία περιελάμβανε ανταλλαγή επιστολών και πληροφοριών μεταξύ του Οργανισμού, της ιατρού και της καταγγέλλουσας. Τα ευρήματα έδειξαν ότι η πρόσβαση έγινε χωρίς την απαραίτητη συγκατάθεση, καθώς δεν υπήρχε παραπεμπτικό ή καταχώριση επίσκεψης που να δικαιολογεί την πρόσβαση.

Οι εμπλεκόμενοι παρουσίασαν αντιφατικές θέσεις. Η ιατρός αρχικά αρνήθηκε τη γνώση της καταγγέλλουσας και ισχυρίστηκε πιθανό λάθος καταχώρισης. Ωστόσο, η καταγγέλλουσα επέμεινε ότι δεν είχε καμία επικοινωνία με την ιατρό. Εν συνεχεία, η ιατρός υποστήριξε ότι η πρόσβασή της στα δεδομένα ήταν δικαιολογημένη λόγω της ιατρικής της θέσης. Από την άλλη πλευρά, η καταγγέλλουσα ισχυρίστηκε ότι δεν είχε δώσει τη συγκατάθεσή της για την πρόσβαση της ιατρού στα προσωπικά της δεδομένα.

Η απόφαση της Επιτρόπου κατέληξε στην εκ πρώτης όψεως παραβίαση του άρθρου 5(1)(α) του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679. Η ιατρός τελικά αποσύρθηκε από τις αρχικές της θέσεις και

**Υπόθεση
Streamcore Ltd:
Νέα δεδομένα για
τη νομιμότητα εται-
ρικών μετακινήσεων
και το δικαστικό
προηγούμενο.
(Abraxas Market-
ing Limited κ.α. ν.
International Lim-
ited Liability Com-
pany Streamcore
(ILLC) κ.α., Αρ. Α-
γωγής: 181/24,
12/4/2024, Κύπρος)**

**Καταγγελία για πρό-
σβαση σε λογαρια-
σμό δικαιούχου του
ΓεΣΥ από ιατρό.**

**Επίτροπος Προστα-
σίας Δεδομένων
Προσωπικού Χαρα-
κτήρα, 5 Δεκεμ-
βρίου 2024, Αρ.
Φακ.:
11.17.001.009.048
Κύπρος**

Επικαιρότητα εν συντομία...

κλήθηκε να υποβάλει τους λόγους που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη πριν από την επιβολή διοικητικού προστίμου. Επιπλέον, ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας απέκλεισε την ιατρό από το σύστημα ΓεΣΥ και της επιβλήθηκε ποινή αποζημίωσης προς την καταγγέλλουσα. Η υπόθεση κοινοποιήθηκε στις αρμόδιες αρχές για την ενδεχόμενη λήψη διοικητικών ή ποινικών μέτρων.

Η συγκεκριμένη υπόθεση αναδεικνύει τη σημασία της συμμόρφωσης με τον Κανονισμό προστασίας δεδομένων και τις συνέπειες της παραβίασής τους. Η διασφάλιση της ιδιωτικότητας των ασθενών αποτελεί θεμελιώδη αρχή, ειδικά στον τομέα της υγείας όπου η εμπιστοσύνη είναι καίριας σημασίας. Η απόφαση της Επιτροπής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, στέλνει ένα σαφές μήνυμα προς όλους τους επαγγελματίες υγείας ότι οι κανονισμοί πρέπει να τηρούνται απαρέγκλιτα και πως οι παραβάσεις θα τιμωρούνται αυστηρά, διασφαλίζοντας έτσι την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την εμπιστοσύνη στο σύστημα υγείας.

Μαργαρίτα Μελπομένη.

Μπλόκο στην μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης (Ισραήλ)

Την 1/1/2024 το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ αποφάνθηκε με οριακή πλειοψηφία (8 κατά της τροποποίησης και 7 υπέρ) την ακύρωση της προτεινόμενης από την ισραηλινή κυβέρνηση τροποποίησης με την οποία θα αφαιρούνταν από το Ανώτατο Δικαστήριο η δικαιοδοσία να αξιολογεί τον «εύλογο χαρακτήρα» των αποφάσεων της κυβέρνησης και της Κνεσσέτ και κατά συνέπεια την εξουσία του να καταργεί όποιες αποφάσεις έκρινε ως «παράλογες». Παράλληλα, με πλειοψηφία 12 έναντι 3, οι δικαστές έκριναν ότι το Δικαστήριο έχει τη δύναμη να ανατρέπει τους Θεμελιώδεις Νόμους. Το «μπλόκο» αυτό του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην κρίσιμη αυτή τροποποίηση έρχεται ως απάντηση στην επιδιωκόμενη δικαστική μεταρρύθμιση την οποία είχε εξαγγείλει ο Υπουργός Δικαιοσύνης του Ισραήλ, Γιάριβ Λεβίν, στις 4/1/2023. Τότε, ο Υπουργός είχε παρουσιάσει ένα πρόγραμμα πέντε μνημειωδών μεταρρυθμίσεων στο δικαστικό σύστημα της χώρας, προκειμένου να κάμψει την, όπως ο ίδιος χαρακτηρίζει, «κατάληψη όλων των εξουσιών» από το ανώτατο δικαιοδοτικό όργανο του κράτους. Σύμφωνα με τα λεγόμενά του, σε ένα δημοκρατικό καθεστώς η νομοθετική, η εκτελεστική και η δικαστική εξουσία πρέπει κατανέμονται ισομερώς. Ακολουθώντας λοιπόν αυτή τη λογική, ακόμη και η επέμβαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στο έργο της Κνεσσέτ και της κυβέρνησης αντιβαίνει στις αξίες που πρεσβεύει ένα δημοκρατικό πολίτευμα.

Εν τέλει, από τις πέντε προτεινόμενες τροποποιήσεις, μόνο αυτή η οποία αφαιρούσε την αρμοδιότητα του Ανωτάτου Δικαστηρίου να προβαίνει σε κρίση «εύλογου χαρακτήρα» υπερψηφίστηκε από το ισραηλινό Κοινοβούλιο στις 24/7/2023, αφού ο πόλεμος που ξέσπασε ανάμεσα στην Παλαιστίνη και το Ισραήλ «πάγωσε» τη διαδικασία ψήφισης των υπολοίπων. Ο έλεγχος «εύλογου χαρακτήρα» στον οποίο προβαίνει το Ανώτατο Δικαστήριο συνιστά το ισχυρότερο εργαλείο ελέγχου τυχόν κυβερνητικής αυθαιρεσίας και κατάχρησης των εξουσιών της. Η απόπειρα στέρησης από το Δικαστήριο αυτής του της εξουσίας, συνάμα με τις υπόλοιπες προτεινόμενες αλλαγές, είχε πυροδοτήσει έντονες αντιδράσεις και διαδηλώσεις στο εσωτερικό της χώρας, με την πλειονότητα αυτών να στρέφονται κατά της εν λόγω κυβερνητικής πρωτοβουλίας. Σε μία χώρα που δε διαθέτει Σύνταγμα και η λειτουργία της ρυθμίζεται από Θεμελιώδεις Νόμους δίχως την αυξημένη τυπική ισχύ ενός Συντάγματος, το μοναδικό ανάχωμα απέναντι στην καταστρατήγηση της έννομης τάξης από την κυβέρνηση ήταν το Ανώτατο Δικαστήριο και ο έλεγχος «εύλογου χαρακτήρα». Τη σημασία των παραπάνω επισημάναν πολέμιοι της μεταρρύθμισης, φοβούμενοι ότι οι ρυθμίσεις της κυβέρνησης θα καταργούσαν τις ήδη ανεπαρκείς δικλίδες ασφαλείας του συστήματος, ανοίγοντας πεδίοι δόξης λαμπρόν σε νέα φαινόμενα διαφθοράς και κατάχρησης εξουσίας, σε μία χώρα όπου η κυβέρνηση ήδη διέθετε υπέρμετρες εξουσίες σε σύγκριση με σύγχρονα δημοκρατικά κράτη. Τις απόψεις αυτές συμμεριστήκαν και οι οκτώ δικαστές που τάχθηκαν κατά της τροποποίησης που καταργούσε τον «έλεγχο εύλογου χαρακτήρα». Χαρακτηριστικά, η δικαστής Έστερ Χαγιούτ υπογράμμισε το εύθραυστο σύστημα ελέγχου και ισορροπιών στο Ισραήλ, καταψηφίζοντας έτσι την προτεινόμενη μεταρρύθμιση, άποψη με την οποία συντάχθηκε και ο δικαστής Ισαάκ Αμίτ, ο οποίος

Επικαιρότητα εν συντομία...

εξήγησε ότι η ακύρωση του ελέγχου αυτού θα επηρέαζε βαρύτερα το Ισραήλ σε σύγκριση με άλλα κράτη, δεδομένης της έλλειψης επίσημου, τυπικού Συντάγματος που να διακρίνει τις τρεις λειτουργίες.

Η καταληκτική απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου επί του θέματος έλαβε πληθώρα θετικών σχολίων από τη διεθνή κοινή γνώμη, με κάποιους να τη χαρακτηρίζουν ως τολμηρή και σωτήρια για τη δημοκρατία στη χώρα, σημειώνοντας πως η περίοδος χάριτος που είχε λάβει η κυβέρνηση Νετανιάχου λόγω του πολέμου φαίνεται να οδηγείται προς το τέλος της. Ο Λεβίν από τη δική του μεριά τόνισε πως οι προηγούμενοι φόβοι του σχετικά με την ισχύ του Ανώτατου Δικαστηρίου επιβεβαιώθηκαν, αφού φάνηκε πως μία οριακή πλειοψηφία του ενός μπορεί να καθορίσει την έκβαση ενός τόσο σημαντικού ζητήματος, ενώ έκανε λόγο για μία στάση, η οποία βλάπτει το απαραίτητο αίσθημα ενότητας που πρέπει να διαπνέει την κοινωνία του Ισραήλ, η οποία δοκιμάζεται εν μέσω πολέμου.

Παράλληλα, μόλις δύο ημέρες μετά την ιστορική αυτή απόφαση, την 3η Ιανουαρίου του 2024, το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάσισε πως η ισχύς της τροποποίησης του επονομαζόμενου «Νόμου ενίσχυσης» (Fortification Law) θα εκκινήσει μετά την εκλογή νέας Βουλής, διότι ο νόμος αυτός έχει ισχυρό προσωποκεντρικό χαρακτήρα και εξυπηρετεί αμιγώς ιδιοτελείς σκοπούς. Ο εν λόγω νόμος, ο οποίος ψηφίστηκε τον Μάρτιο του 2023, ήταν η απάντηση της κυβέρνησης Νετανιάχου στην ανάδειξη αιτημάτων αποπομπής του από την Πρωθυπουργία. Ο προηγούμενος νόμος που ρύθμιζε το ζήτημα της απομάκρυνσης ενός εν ενεργεία Πρωθυπουργού από τα καθήκοντά του ήταν ασαφής ως προς τη διατύπωσή του και η ερμηνεία του Ανωτάτου Δικαστηρίου συνίστατο στη δυνατότητα του να κριθεί ως ανίκανος να εκπληρώσει τις θεσμικές του υποχρεώσεις ο Πρωθυπουργός και για ιδιαίτερους ή εξαιρετικούς λόγους, πέραν από τυχόν λόγους υγείας. Η ερμηνεία αυτή θα έδινε την ευκαιρία στους αντιπάλους του Νετανιάχου να ζητήσουν την απομάκρυνσή του από το αξίωμα, εν' όψει του ότι είναι υπόδικος για διαφθορά. Με την τροποποίηση στην οποία προέβη η κυβέρνηση η εν λόγω ασάφεια εξαλείφθηκε, αφού πλέον ρητά ορίζεται ότι η καταγγελία (αγγλικός όρος: impeachment) ενός Πρωθυπουργού θα οφείλεται μόνο σε σωματική ή πνευματική ανικανότητα, σύμφωνα με ειδοποίηση του ίδιου του Πρωθυπουργού ή της κυβέρνησης, η οποία ελήφθη από την πλειοψηφία του 75% των μελών της και με τη συγκατάθεση 80 μελών της Κνεσέτ. Εμφανώς, η τροποποίηση αυτή περιορίζει αισθητά τη δυνατότητα αποπομπής του Πρωθυπουργού, με τις πλειοψηφίες που απαιτούνται να δυσχεραίνουν ιδιαίτερος την αλλαγή του. Εν' όψει των κατηγοριών που βαρύνουν το πρόσωπο του Πρωθυπουργού και τα εικαζόμενα οφέλη που ο ίδιος θα αποκόμιζε σε περίπτωση άμεσης εφαρμογής της ρύθμισης αυτής, το Ανώτατο Δικαστήριο τάχθηκε υπέρ της καθυστέρησης της λειτουργίας του με οριακή πλειοψηφία 6 εναντίον 5 δικαστών.

Όπως και η άρνηση υιοθέτησης της δικαστικής μεταρρύθμισης ως προς το κομμάτι που αφορούσε τον έλεγχο του «εύλογου χαρακτήρα», έτσι και η αναβολή θέσης σε ισχύ του «Νόμου ενίσχυσης» δέχθηκε σωρεία αρνητικών σχολίων από τα στελέχη της κυβερνώσας παράταξης. Συγκεκριμένα, έγινε λόγος για υπέρβαση των εξουσιών του Δικαστηρίου, το οποίο για μία ακόμα φορά σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα δε δίστασε να στραφεί ενάντια στους δημοκρατικά εκλεγμένους αντιπροσώπους του λαού, μέσω αποφάσεων που αμφισβητούνται ακόμη και από τους ίδιους τους δικαστές, όπως φαίνεται από τη μικρή πλειοψηφία που επετεύχθη.

Οι παραπάνω εξελίξεις φαίνεται να μαρτυρούν μία σημαντική σύγκρουση στο εσωτερικό του Ισραήλ, ανάμεσα στην κυβέρνηση και το Ανώτατο Δικαστήριο, με διακύβευμα το ίδιο το δημοκρατικό πολίτευμα στη χώρα. Πάντως, η διεθνής κοινότητα φαίνεται να θεωρεί, ως επί το πλείστον, ορθή τη στάση του Δικαστηρίου, το οποίο ανταπεξήλθε στο ρόλο του να λειτουργεί ως τροχοπέδη σε τυχόν κυβερνητικές αυθαιρεσίες.

Μαυριδης Νικόλαος, Μαράκη Παναγιώτη.

Επικαιρότητα εν συντομία...

Το αστικό αδίκημα της Κακοβουλής Δίωξης μέσα από την οπτική μίας πρόσφατης υπόθεσης.

(Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας, Μουζούρος ν. Γενικού Εισαγγελέα, αρ. υπ. 1445/13, 02/03/2023, Κύπρος).

Η υποχρέωση ενημέρωσης τον καταναλωτή για την εγγύηση του κατασκευαστή.

(Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπόθεση C-18/20, 15 Ιουλίου 2021).

N. 5089/2024:

«Ισότητα στον πολιτικό γάμο, τροποποίηση του Αστικού Κώδικα σε άλλες διατάξεις»

(Ελλάδα)

Το νομικό ζήτημα που προκύπτει στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι ότι ο ενάγων ενάγει τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για το αστικό αδίκημα της Κακοβουλής δίωξης, το οποίο κατοχυρώνεται στο Άρθρο 32 του 'περί Αστικών Αδικημάτων Νόμο, Κεφ.148' και το οποίο ερμηνεύεται σύμφωνα με το Άρθρο 29(γ) του 'περί Δικαστηρίων Νόμου, Ν.14/1960'. Η αιτία για την ποινική δίωξη εναντίον του Ενάγοντα, ο οποίος κατά τον επίδικο χρόνο ήταν αρχιδεσμοφύλακας στο Τμήμα Φυλακών στις Κεντρικές Φυλακές της Δημοκρατίας, ήταν η εύρεση μεγάλου αριθμού κινητών τηλεφώνων εντός των Φυλακών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ποινική υπόθεση είχε καταχωρηθεί στις 14.1.2011 στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας κατά του Ενάγοντα με τις εξής κατηγορίες: εισαγωγής απαγορευμένων αντικειμένων στις Κεντρικές Φυλακές, κατάχρηση εξουσίας, απείθεια κατά νόμιμων διαταγών και παραμέληση υπηρεσιακού καθήκοντος. Στις 22.10.2010 ο ενάγων είχε τεθεί σε διαθεσιμότητα έως τις 1.2.2013 όπου και εκδόθηκε η απόφαση αθώωσης του. Ωστόσο η μοναδικότητα της συγκεκριμένης απόφασης έγκειται στις δυσμενείς συνέπειες που είχαν επέλθει στο συγκεκριμένο άτομο. Αφού επηρεάστηκε τόσο η επαγγελματική του ζωή όσο και η ιδιωτική του ζωή δηλαδή η φήμη και η υπόληψη του. Εν τέλει, βάσει των πιο πάνω ειδικάστηκαν γενικές αποζημιώσεις προς €80.000 και για ειδική ζημία €7.000.

Ελευθερίου Μαρία.

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκρινε ότι έμπορος ο οποίος δραστηριοποιείται μέσω την διαδικτυακής πλατφόρμας Amazon, για προϊόντα τα οποία δεν έχει κατασκευάσει ο ίδιος, έχει υποχρέωση να ενημερώσει τον καταναλωτή για την εγγύηση του κατασκευαστή, σε περίπτωση που έχει αναγάγει την εν λόγω εγγύηση σε κύριο ή κρίσιμο σημείο της προσφοράς του. Πιο αναλυτικά, ένας έμπορος υποχρεούται να παρέχει στον καταναλωτή προσυμβατικές πληροφορίες σχετικά με την εμπορική εγγύηση του κατασκευαστή. Αυτό ισχύει εφόσον ο καταναλωτής έχει έννομο συμφέρον να γνωρίζει αυτές τις πληροφορίες προκειμένου να αποφασίσει εάν θα δεσμευθεί συμβατικώς με τον έμπορο. Επιπλέον, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι πληροφορίες αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν κάθε στοιχείο που σχετίζεται με τις προϋποθέσεις εφαρμογής και ενεργοποίησης της επίμαχης εγγύησης. Αυτό θα επιτρέψει στον καταναλωτή να καταλήξει σε σχετική απόφαση. Οι πληροφορίες πρέπει να περιλαμβάνουν τα κύρια χαρακτηριστικά του προϊόντος και τις εγγενώς συνδεδεμένες με αυτό εγγυήσεις, συμπεριλαμβανομένης της εμπορικής εγγύησης που παρέχει ο κατασκευαστής. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, η παροχή πληροφοριών σχετικά με την εμπορική εγγύηση του κατασκευαστή είναι σημαντική για την προστασία των καταναλωτών. Ωστόσο, η ανεπιφύλακτη υποχρέωση παροχής τέτοιων πληροφοριών σε κάθε περίπτωση φαίνεται υπερβολική. Οι εμπόροι δεν έχουν αναγκαστικά συμβατική σχέση με τους κατασκευαστές, και η συλλογή και επικαιροποίηση των σχετικών πληροφοριών θα απαιτούσε υπερβολική προσπάθεια. Εν κατακλείδι, η υποχρέωση πρέπει να είναι λογική και ανάλογη.

Ελευθερίου Μαρία.

Με τον ν. 5089/2024 υπό τον τίτλο « Ισότητα στον πολιτικό γάμο, τροποποίηση του Αστικού Κώδικα σε άλλες διατάξεις», θεσπίσθηκε η δυνατότητα σύναψης γάμου και από πρόσωπα του ίδιου φύλου. Ο νόμος αυτός αποσκοπεί στη διασφάλιση της αρχής της ισότητας και στην ενίσχυση της προστασίας από διακρίσεις, και, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση, εντάσσεται στην υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ. Με τον εν λόγω νόμο, τροποποιείται, καταρχήν, ο Αστικός Κώδικας για να αναγνωρισθεί η δυνατότητα σύναψης γάμου από πρόσωπα του ίδιου φύλου (άρθρα 3, 4 και 5 του ν. 5089/2024). Συνεπεία της αλλαγής αυτής, με βάση τη νέα, ευρύτερη έννοια των συζύγων, παρέχεται πλέον η δυνατότητα τόσο κοινής υιοθεσίας ανήλικου τέκνου από ζεύγος ομόφυλων προσώπων όσο και υιοθεσίας του τέκνου του ομόφυλου συζύγου από τον/τη

Επικαιρότητα εν συντομία...

σύζυγό του, υπό τον όρο, βεβαίως, ότι συναινεί σε αυτή και ο άλλος φυσικός του γονέας, αν υπάρχει, κατά τους όρους των άρθρων 1550, 1552 ΑΚ.

Περαιτέρω ο ίδιος νόμος επιφέρει τις απαραίτητες παρεμβάσεις στην εργατική νομοθεσία για την προστασία των ομόφυλων συζύγων και γονέων, διευρύνει την προστασία από διακρίσεις (άρθρα 6,7 και 8 του παρόντος νόμου) και αναγνωρίζει αναδρομικά τις γονεϊκές σχέσεις ομόφυλων που έχουν ιδρυθεί στο εξωτερικό, ακόμη και αν η ίδρυση έγινε κατά τρόπο μη επιτρεπτό από το εθνικό δίκαιο, π.χ. ζεύγος ομόφυλων ανδρών που προσέφυγε σε παρένθετη μητέρα, χωρίς πλέον τη δυνατότητα προσφυγής εκ μέρους του δικαστηρίου στη γενική ρήτρα της δημόσιας τάξης για την άρνηση της αναγνώρισης (άρθρα 10 και 11). Με τον τρόπο αυτό τα ομόφυλα ζευγάρια αποκτούν πρόσβαση στον θεσμό του γάμου και καθίσταται ισότιμη η μεταχείριση τόσο των ιδίων όσο και των παιδιών τους, με τα ετερόφυλα ζευγάρια και τα παιδιά τους. Ταυτόχρονα, η διεύρυνση της θέσπισης της απαγόρευσης των διακρίσεων με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα, την έκφραση, τα χαρακτηριστικά φύλου καθώς και τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, σε μια σειρά τομέων (πχ εκπαίδευση, κοινωνική προστασία κλπ.) ως προς τους οποίους μέχρι σήμερα δεν προβλέπεται ρητώς η εν λόγω απαγόρευση, θα συμβάλει ουσιαστικά στην εξάλειψη των διακρίσεων και τη δικαιότερη μεταχείριση των πολιτών, στη βάση ενός κράτους δικαίου.

ΣτΕ 626/2024: Επέμβαση του νομοθέτη σε επαγγελματικές μισθώσεις λόγω Covid-19: Οι διαφορές που ανακύπτουν από την καταβολή μισθωμάτων από το Δημόσιο αντί των μισθωτών είναι ιδιωτικές

Ο νομοθέτης, με τις διατάξεις του δεύτερου άρθρου της από 20.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου και του άρθρου 13 του ν. 4690/2020, επενέβη στις συμβάσεις επαγγελματικής μίσθωσης ακινήτων που είχαν συναφθεί μεταξύ ιδιωτών με σκοπό την αντιμετώπιση των δυσμενών συνεπειών του κορωνοϊού, για τις αντίστοιχες επαγγελματικές ή επιχειρησιακές δραστηριότητες προβλέποντας τη μερική ή ολική απαλλαγή των μισθωτών των ακινήτων από την κύρια υποχρέωσή τους για καταβολή των μισθωμάτων στους εκμισθωτές. Κάτι τέτοιο είχε ως αποτέλεσμα οι εκμισθωτές να υφίστανται περιουσιακή ζημία αφού οι μισθωτές διαμόρφωσαν τη δικαιοπρακτική συμπεριφορά τους στη βάση των παρπάνω διατάξεων. Για την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής, το Δημόσιο υπεισήλθε στη θέση των μισθωτών και ανέλαβε την υποχρέωση να καταβάλει το ίδιο στους εκμισθωτές τμήμα των απολεσθέντων μισθωμάτων, με αντίστοιχες προς αυτούς χρηματικές παροχές, οι οποίες, διατήρησαν το χαρακτήρα του μισθώματος. Για τον λόγο αυτό, οι σχετικές με την καταβολή των χρηματικών αυτών παροχών προς τους δικαιούχους πράξεις των αρμόδιων αρχών, δεν είναι πράξεις άσκησης δημόσιας εξουσίας ούτε επιχειρούνται για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και, έτσι, η σχετική υποχρέωση του Δημοσίου εντάσσεται στον ενοχικό δεσμό της σύμβασης μίσθωσης. Συνεπώς, οι διαφορές που ανακύπτουν από τη δικαστική αμφισβήτηση των ανωτέρω πράξεων είναι ιδιωτικές και υπάγονται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων.

Παρέσογλου Αναστασία.

•••••